

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาลักษณะความต้องการและทัศนคติของผู้ซื้อ / สร้างเรือนไทย และกลุ่มคาดหวัง โดยการสำรวจโครงการจัดสรรกับธุรกิจรับสร้างเรือนไทย สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

ข้อมูลส่วนตัว

1. ลักษณะประชากร

กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มซื้อ / สร้าง และคาดหวัง โดยภาพรวมแล้ว จะมีข้อมูลส่วนตัวที่คล้ายคลึงกัน แต่มีที่แตกต่างกันบางประการดังนี้ คือ

กลุ่มซื้อ / สร้าง มีอายุระหว่าง 36-40 ปี โดยมีอายุเฉลี่ย 40 ปี ในขณะที่กลุ่มคาดหวังมีอายุต่ำกว่า คือ ประมาณ 30-35 ปี โดยกลุ่มนี้มีอายุเฉลี่ย 30 ปี อาจเป็นเพราะกลุ่มซื้อ / สร้าง อยู่ในวัยที่ค่อนข้างมีความมั่นคงในอาชีพการงานแล้ว จึงมีกำลังทรัพย์เพียงพอที่จะซื้อหรือสร้างเรือนไทยได้ ส่วนกลุ่มคาดหวังที่ยังไม่ซื้ออาจเป็นเพราะยังหาเรือนไทยแบบที่ถูกต้องใจยังไม่ได้ แต่ถึงอย่างไรก็ยังมีความต้องการอยู่ในจิตใจ ซึ่งมีข้อสังเกตว่า กลุ่มคาดหวังนี้ถึงแม้จะเป็นคนที่อยู่ในวัยหนุ่มสาว แต่ก็เป็นผู้ที่มีความรักหวงแหนในวัฒนธรรมไทย ชอบเรือนไทย ซึ่งถ้าเมื่อกลุ่มนี้มีวัยสูงขึ้น มีฐานะการเงินที่มั่นคงขึ้น กลุ่มนี้ต่อไปก็อาจจะสร้างเรือนไทยเพื่อสนองความต้องการของตนในที่สุด

กลุ่มซื้อ / สร้าง ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในกรุงเทพฯ ส่วนกลุ่มคาดหวังส่วนใหญ่จะมีภูมิลำเนาเดิมอยู่ต่างจังหวัด กลุ่มซื้อ / สร้าง ไม่ว่าจะมีความมีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในกรุงเทพฯ หรือต่างจังหวัดจะไม่เคยอยู่เรือนไทยมาก่อนเลย ในขณะที่กลุ่มลูกค้าที่คาดหวังว่าจะปลูกสร้างเรือนไทยนั้น กลุ่มที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพฯ จะไม่เคยอยู่เรือนไทยมาก่อน แต่กลุ่มที่มีภูมิลำเนาต่างจังหวัดจะเคยอยู่เรือนไทยในต่างจังหวัดมาแล้ว จึงเป็นไปได้ที่ว่า ผู้ที่เคยพักอาศัยในเรือนไทยมาก่อนจะมีความผูกพันกับเรือนไทยมากกว่า และเป็นผลให้คาดหวังว่าจะสร้างเรือนไทยในอนาคต

ลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจโดยรวมที่คล้ายคลึงกันของกลุ่มซื้อ / สร้าง และกลุ่มคาดหวัง การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี อาชีพนักธุรกิจ โดยที่กลุ่มซื้อ / สร้าง เป็นนักธุรกิจระดับเจ้าของกิจการ ในขณะที่กลุ่มคาดหวังเป็นนักธุรกิจระดับพนักงานบริษัท ซึ่งอาจเป็นเพราะวัยที่ต่างกันของทั้ง 2 กลุ่ม กลุ่มที่มีวัยสูงกว่าก็ย่อมจะมีสถานภาพการทำงานสูงกว่า แต่กลุ่มที่มีวัยต่ำกว่าในขณะนี้ ก็จะเป็นผู้ที่กำลังซื้อต่อไปอนาคต นอกจากนั้น กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ยังไม่เคยมี-

ประสบการณ์พักอาศัยในต่างประเทศมาก่อน

จากข้อค้นพบนี้ จะเห็นได้ว่าถึงแม้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นคนกรุงเทพฯ และกว่าครึ่งของคนจำนวนนี้ไม่เคยอยู่เรือนไทยมาก่อน หรืออยู่ต่างประเทศนานจนเห็นเรือนไทยเป็นสิ่งแปลก และมีคุณค่า แต่คนกลุ่มนี้ก็ยังมี ความชอบเรือนไทยทั้ง ๆ ที่อาจจะไม่เคยสัมผัสมาก่อน แสดงว่าภูมิหลังเหล่านี้ไม่น่าจะมีผลต่อความชอบเรือนไทยโดยตรง

2. วิธีการดำเนินชีวิต

โดยรวมแล้วกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม จะมีรูปแบบการใช้ชีวิต (LIFE STYLE) รสนิยม และทัศนคติในการดำเนินชีวิตที่คล้ายคลึงกันเป็นส่วนใหญ่ คือ ชอบใช้เวลาหลังจากงานอยู่บ้าน มีความเป็นส่วนตัวสูง เป็นผู้ที่รักความสงบ เห็นได้จากที่ไม่ค่อยมีการทำกิจกรรมนอกบ้าน ไม่ว่าจะเป็นในวันธรรมดาหรือวันหยุด คือไม่ค่อยออกงานสังคม หรือนัดพบปะกับเพื่อนฝูง หรือไม่นิยมกิจกรรมประเภทบันเทิง หรือแสวงสี เช่น ไปชมภาพยนตร์ หรือเที่ยวผับ/คิสโก้เชค ส่วนกิจกรรมนอกบ้านที่กลุ่มตัวอย่างทำบ่อย คือ การไปศูนย์การค้า โดยเฉลี่ยสัปดาห์ละครั้ง เพื่อไปจับจ่ายซื้อของมากกว่าไปเที่ยว

จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ให้ความสำคัญต่อครอบครัวที่อบอุ่นว่ามีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตเป็นอันดับ 1 สุขภาพที่ดีเป็นอันดับ 2 และความก้าวหน้าในอาชีพการงานเป็นอันดับ 3 ซึ่งผลการศึกษาที่สอดคล้องกับด้านรูปแบบการใช้ชีวิตของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งชอบที่จะใช้เวลาอยู่ที่บ้านเป็นส่วนใหญ่ หากจะทำกิจกรรมนอกบ้านก็มักจะไปด้วยกันทั้งครอบครัว เช่น ไปศูนย์การค้า หรือรับประทานอาหารเท่านั้น

จากข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง โดยรวมแล้ว พบว่าไม่สอดคล้องกับที่นักวิชาการได้กล่าวไว้ เนื่องจากนักวิชาการเห็นว่า กลุ่มที่ชอบเรือนไทยน่าจะมีอายุประมาณ 60 ปีขึ้นไป มีการศึกษาสูง อาจจะเคยอยู่เรือนไทยมาก่อนจึงรู้สึกผูกพัน หรืออาจจะเป็นกลุ่มที่มีฐานะดีมาก ซึ่งเป็นกลุ่มคนระดับสูงในสังคมไทย เคยผ่านการใช้ชีวิตในต่างประเทศมาแล้ว จนค้นพบว่าเรือนไทยดีที่สุด แต่จากการศึกษาพบว่าภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างจะมีความแตกต่างกันไปบ้าง เนื่องจากเป็นผู้ที่มีระดับฐานะปานกลางค่อนข้างสูง อายุโดยเฉลี่ย 30-40 ปี เท่านั้น ซึ่งเป็นวัยที่กำลังสร้างความมั่นคงให้แก่ชีวิต ยังไม่ถึงวัยที่ประสบความสำเร็จในชีวิตแล้วดังเช่นผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป อีกทั้งไม่เคยอยู่เรือนไทยมาก่อน แต่รู้สึกชอบเรือนไทย และไม่เคยใช้ชีวิตในต่างประเทศ สาเหตุที่แตกต่างกันอาจเป็นเพราะ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นคนละกลุ่ม กล่าวคือ กลุ่มที่นักวิชาการกล่าวถึงส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่เลือกจะหาเรือนเก่ามาปรับปรุงใหม่เอง หรือจะใช้สถาปนิกช่วยออกแบบแก้ไขเอง ไม่ใช่เป็นกลุ่มที่ศึกษาซึ่งเป็นกลุ่มที่เลือกซื้อเรือนไทยตามโครงการจัดสรรหรือที่โฆษณารับสร้าง

3. กระบวนการซื้อบ้าน

กลุ่มที่ซื้อหรือสร้างเรือนไทย เพราะเห็นคุณค่าควรอนุรักษ์ไว้ และซื้อหรือสร้างเรือนไทยไว้เพื่อเป็นบ้านพักผ่อน ในขณะที่กลุ่มคาดหวังอยากมีเรือนไทยเพราะประทับใจในความงดงามและต้องการมีไว้เพื่อเป็นที่พักอาศัย โดยกลุ่มนักธุรกิจระดับเจ้าของกิจการมีบ้านพักอาศัยอยู่แล้ว และมีเรือนไทยเป็นบ้านหลังที่ 2 หรือ 3 อีกทั้งสถานภาพทางการเงินเอื้ออำนวยให้มีได้ ประกอบกับความจำเป็นทางด้านการงาน ซึ่งอาจต้องรับรองแขกหรือลูกค้าในบางโอกาส

ในด้านการตัดสินใจซื้อ กลุ่มตัวอย่างทั้งซื้อ / สร้าง และคาดหวัง ส่วนใหญ่มีการตัดสินใจด้วยตัวเอง โดยให้ความสำคัญต่อรูปแบบของเรือนไทยเป็นอันดับแรก อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างมีความชอบในรูปแบบที่สวยงามของเรือนไทยโบราณ และเห็นว่าเป็นสิ่งที่มีค่าควรอนุรักษ์ไว้ดังรูปแบบดั้งเดิม ดังนั้นเมื่อกลุ่มนี้มองหาเรือนไทยจึงมองไปที่รูปแบบก่อนอื่นว่าถูกใจหรือไม่ ซึ่งแสดงว่าผู้ที่ต้องการมีเรือนไทยนั้นรู้ซึ่งถึงคุณค่าของเรือนไทย และรู้สึกภูมิใจในความเป็นไทยอย่างแท้จริง

การรับรู้ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม จะแตกต่างกันไป คือ กลุ่มซื้อ / สร้าง จะรับทราบข้อมูลของโครงการจากคนรู้จัก และจากเจ้าของโครงการ ส่วนกลุ่มคาดหวังจะรู้ข้อมูลเกี่ยวกับบริษัทรับสร้างเรือนไทยจากโฆษณาในสื่อประเภทสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสารทั่วไป รวมทั้งพบเห็นด้วยตนเองเพราะมีความสนใจ จึงมีความพยายามในการเสาะแสวงหาเรือนไทยที่ถูกใจตามสถานที่ต่าง ๆ เอง อาจเป็นเพราะโครงการเรือนไทยและบริษัทที่รับปลูกสร้างเรือนไทยไม่ค่อยมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์อย่างแพร่หลาย ผู้คนที่อยากได้จึงต้องค้นหาข้อมูลด้วยตนเอง และรับทราบจากคำแนะนำของเพื่อนซึ่งผลจากการสำรวจพบว่าแท้จริงแล้ว มีผู้ที่ชอบและอยากมีเรือนไทยอีกมากมาย ซึ่งกำลังค้นหาสถานที่ที่มีการปลูกสร้างเรือนไทยและมีแบบบ้านให้เลือก และอาจจะซื้อหรือปลูกสร้างทันทีที่ถูกใจ

ความต้องการลักษณะของเรือนไทย

1. ทำเล และตำแหน่งที่ตั้ง

กลุ่มที่สร้างเรือนไทยบนที่ดินของตนเอง จำนวนเกินครึ่ง (55.6%) สร้างอยู่ในกรุงเทพฯ ย่านชานเมืองและปริมณฑล และส่วนใหญ่อยู่ริมแม่น้ำลำคลอง แสดงว่ากลุ่มนี้ยังชอบใช้ชีวิตแบบสมัยก่อน คือ อยู่กับธรรมชาติ ได้บรรยากาศไทย ๆ แต่ที่ยังอยู่ในกรุงเทพฯ ย่านชานเมือง และปริมณฑล อาจเป็นเพราะกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นคนกรุงเทพฯ จึงมีที่ดินอยู่ในละแวกเดิม ประกอบกับยังมีการกิจการงานอยู่ในเมือง จึงทำให้มีความจำเป็นที่ยังต้องอยู่ในตัวเมืองหรือพื้นที่ใกล้เคียง

2. ระดับราคา

ระดับราคาเรือนไทยที่กลุ่มผู้ซื้อหรือสร้างแล้ว กับระดับราคาเรือนไทยที่กลุ่มคาดหวัง ต้องการอยู่ในระดับราคาเดียวกันคือ ที่ราคา 1-3 ล้านบาทเป็นส่วนใหญ่ อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 2 กลุ่ม จัดว่าเป็นกลุ่มผู้มีระดับรายได้ปานกลางค่อนข้างสูง เมื่อคู่จากรายได้ครบครแล้ว ส่วนใหญ่ประมาณ 100,000 บาทลงมา สำหรับกลุ่มซื้อ / สร้าง มีร้อยละ 50 ส่วนกลุ่มคาดหวังมีจำนวนถึงร้อยละ 74.5 ซึ่งนับว่าเป็นส่วนใหญ่ เมื่อพิจารณาจากภาพรวมแล้ว ทั้งกลุ่มซื้อ / สร้าง และกลุ่มคาดหวัง ส่วนใหญ่มีรายได้ครบครแล้วรวมกันไม่เกิน 100,000 บาท ถึงร้อยละ 64.5 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการจ่ายของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นลูกค้า และกำลังจะเป็นลูกค้าที่เหมาะสมกับระดับราคาที่จะซื้อหรือคาดหวังว่าจะซื้อ และในระดับราคาเช่นนี้ก็คงเป็นการยากที่จะได้เรือนไทยประเภทเรือนหมู่กว้างขวาง เห็นได้จากประเภทของเรือนที่กลุ่มซื้อ / สร้างเลือกซื้อ คือ เป็นเรือนเดี่ยวมากที่สุด หรือถ้ามากกว่า 1 หลัง เป็นเรือนหมู่ก็จะไม่เกิน 3-4 หลัง

3. ขนาดที่ดิน

จากการสำรวจขนาดที่ดินที่ปลูกสร้างเรือนไทย มีตั้งแต่ขนาด 100 ขึ้นไปถึง 400 ตารางวา โดยที่กลุ่ม 200-400 ตารางวา มีรวมกันประมาณร้อยละ 24 กลุ่มที่คาดหวังต้องการที่ดิน 1-2 ไร่ มากที่สุด คือ ร้อยละ 34.7 แสดงว่ากลุ่มคาดหวังใฝ่ฝันถึงเรือนไทยที่สร้างบนที่ดินผืนกว้างเพื่อให้ได้บรรยากาศ เนื่องจากกลุ่มนี้เคยสัมผัสเรือนไทยมาบ้าง แต่เมื่อเทียบกับงบประมาณที่คาดว่าจะซื้อหรือสร้างบ้านซึ่งกล่าวมาแล้วในเรื่องระดับราคา ซึ่งพบว่าประมาณ 1-3 ล้านบาท ทั้งบ้านและที่ดินขนาดดังกล่าวจะเห็นว่ามีความขัดแย้งกัน และก็คงจะเป็นไปได้ยาก เฉพาะที่ดินในเมืองหรือชานเมืองดังกล่าวก็จะมีราคามากกว่างบประมาณที่กำหนดไว้มากแล้ว

4. ลักษณะพื้นที่ใช้สอย

กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มโดยรวมแล้ว มีความต้องการพื้นที่ใช้สอยในบ้านใกล้เคียงกัน คือ ต้องการจำนวนห้องนอน 3-5 ห้อง ซึ่งก็เป็นจำนวนที่พอเหมาะกับขนาดครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนสมาชิก 4-6 คน

นอกจากจำนวนห้องนอนที่กล่าวมาแล้ว พื้นที่ใช้สอยในบ้านที่กลุ่มตัวอย่างทั้งกลุ่มซื้อ / สร้าง และคาดหวัง คิดว่ามีความจำเป็น และยังมีความสำคัญสำหรับเรือนไทยในปัจจุบัน 3 อันดับแรกเหมือนกันทั้ง 2 กลุ่ม คือ อันดับ 1 ชานเรือน อันดับ 2 คือ ห้องรับแขก/พักผ่อน และอันดับ 3 คือ ห้องพระ การที่กลุ่มตัวอย่างต้องการชานเรือนมาก ซึ่งถือว่าเป็นลักษณะการใช้พื้นที่แบบไทยแท้ คือ พื้นที่โล่งส่วนกลางอเนกประสงค์ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มนี้ยังมีความต้องการใช้ชีวิตลักษณะไทย ๆ คือ อยู่ในที่แจ้ง ทำกิจกรรมต่าง ๆ และใกล้ชิดกับสภาพธรรมชาติ และพื้นที่ชานเรือนของไทยนี้

สามารถตอบสนองความต้องการนี้ได้พอดี

ในขณะที่เดียวกันกลุ่มตัวอย่างก็ยังคงต้องใช้ชีวิตแบบสมัยใหม่ตามสภาพสังคมปัจจุบัน จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างต้องการมีห้องรับแขก / พักผ่อน อันเป็นพื้นที่ใช้สอยแบบสมัยใหม่ ซึ่งของเดิมไม่ได้กันห้องเป็นสัดส่วน แต่รับแขกหรือนั่งเล่นพักผ่อนกันที่ชานเรือนหน้าห้องนอนนั่นเอง และจะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างยังต้องการให้มีห้องพระอยู่ในบ้านด้วย เนื่องจากถูกเลือกเป็นอันดับที่ 3 ซึ่งห้องพระนี่มักจะถูกละเลยไม่ค่อยได้พบเห็นในบ้านสมัยใหม่นัก เหตุเพราะพื้นที่ใช้สอยจำกัด ต้องใช้พื้นที่เพื่อประโยชน์อย่างอื่นที่คิดว่าจำเป็นกว่า แต่กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาทั้ง 2 กลุ่มนี้ ยังให้ความสำคัญกับห้องพระอยู่ แสดงว่าคนกลุ่มนี้ยังมีความเป็นไทย มีจิตใจที่ยึดมั่นในพุทธศาสนา ต้องการสถานที่ประกอบกิจกรรมทางศาสนาในบ้าน ได้แก่ สวดมนต์ ไหว้พระ เป็นกิจวัตรประจำวัน

ดังนั้น การที่จะออกแบบปลูกสร้างเรือนไทยสำหรับยุคปัจจุบัน จึงควรพิจารณาให้ความสำคัญกับส่วนประกอบพื้นที่เหล่านี้ด้วย

ถึงแม้ว่าจะมีความรักในเรือนไทยเพียงใด กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดก็มีได้อยู่อาศัยในเรือนไทยโดยการกิน นอน นั่งกับพื้นดังเช่นสมัยก่อน หากแต่ใช้ชีวิตแบบสมัยใหม่ ซึ่งเห็นได้จากการที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เลือกการนอนบนเตียงเหมือนกันทั้ง 2 กลุ่ม (71.8% และ 64.3%) ดังนั้นเครื่องเรือนเครื่องใช้สมัยใหม่จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องมี เพื่อตอบสนองสภาพการใช้ชีวิตในปัจจุบัน ทำให้ต้องปรับพื้นที่บางส่วนในเรือนไทย เช่น ห้องครัว เป็นห้องครัวอย่างสมัยใหม่อยู่ในบ้าน มีอุปกรณ์เครื่องครัวพร้อม แต่เนื่องจากมีกลิ่นควันจากครัว กลุ่มตัวอย่างจึงมีความเห็นว่าควรแก้ปัญหาโดยการแยกครัวออกไปจากตัวบ้าน

สำหรับที่จอดรถซึ่งถือเป็นของใหม่ ไม่เคยมีอยู่ในส่วนของเรือนไทย โรงรถจึงไม่ค่อยจะเข้ากันกับเรือนไทย กลุ่มตัวอย่างจึงต้องการให้มีที่จอดรถอยู่แยกจากตัวบ้านเช่นเดียวกับห้องครัว

5. รูปแบบของเรือนไทย

เรือนไทยที่กลุ่มซื้อ / สร้าง เลือกจากโครงการจัดสรร หรือจากแบบสำหรับก่อสร้างเป็นแบบเรือนไทยประยุกต์ มีลักษณะภายนอกเหมือนอย่างเรือนไทยแบบดั้งเดิม แต่มาปรับใช้วัสดุสมัยใหม่ให้แข็งแรงทนทานยิ่งขึ้น เช่น เสาคอนกรีต ผนังก่ออิฐฉาบปูน ส่วนกลุ่มคาดหวังต้องการเรือนไทยไม้แบบดั้งเดิมทั้งหลัง ทั้งวัสดุและพื้นที่ใช้สอย ซึ่งมีข้อน่าสังเกตว่า ถึงแม้จะเลือกรูปแบบที่ต่างกัน แต่ในใจแล้วเรือนไทยในฝันที่อยากได้คงจะเป็นเรือนไทยไม้แบบดั้งเดิมทั้งหลังเหมือนกันทั้ง 2 กลุ่ม ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างมีความชอบ และประทับใจในความงดงามของเรือนไทย จึงให้ความสำคัญต่อรูปแบบของเรือนไทยเป็นสิ่งแรก ดังนั้นจึงมีความต้องการเรือนไทยไม้แท้ ๆ แบบดั้งเดิม เพราะเป็นรูปแบบที่เจ้าของบ้านภาคภูมิใจได้เต็มที่มีผู้มาชมบ้าน

ความคิดเห็นเกี่ยวกับเรือนไทย

1. การปรับใช้เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน

เมื่อนำเรือนไทยแบบดั้งเดิมมาใช้อยู่อาศัยในสมัยนี้ อาจมีความไม่เหมาะสมต่อสภาพการอยู่อาศัยและการใช้สอย จึงจำเป็นต้องมีการปรับใช้ กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม มีความเห็นในประเด็นนี้สอดคล้องกันทั้งหมด คือ มีความเห็นว่าสภาพสังคมและรูปแบบการใช้ชีวิตของคนไทยในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปจากสมัยก่อนอย่างมาก สมัยก่อนคนไทยมีวิถีชีวิตเรียบง่ายไม่ซับซ้อน พื้นที่ใช้สอยบนเรือนก็ไม่ค่อยมีอะไรมาก แม้แต่ห้องน้ำ-ส้วมก็ไม่มี เมื่อต้องการทำธุระก็ต้องออกไปเข้าตามสวน ซึ่งต้องออกไปพ้นจากตัวเรือน แต่ปัจจุบันห้องน้ำ-ส้วม ถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นที่สุดสำหรับบ้าน เพื่อความสะดวกเป็นสัดส่วนและสุขอนามัย ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างจึงมีความเห็นว่าการทำห้องน้ำบนเรือนไม้เป็นสิ่งที่จะต้องทำมากที่สุด

นอกเหนือจากความจำเป็นในเรื่องของห้องน้ำในบ้านอันเนื่องมาจากสภาพความเป็นอยู่ที่เปลี่ยนแปลงไปแล้ว กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าสิ่งสำคัญที่ควรทำรองลงมาจากห้องน้ำคือ การติดตั้งมุ้งลวดเพื่อกันยุงและแมลง เพราะเรือนไทยของเดิมไม่มีการกันยุง เนื่องจากใช้มุ้งกางในห้องนอน ส่วนที่กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นควรปรับแก้อีกส่วน คือ ควรติดตั้งเครื่องปรับอากาศ เพื่อป้องกันความร้อนในตัวเรือน ซึ่งกลายเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับบ้านคนไทยสมัยนี้ไปแล้ว

ดังนั้น หากจะทำเรือนไทยในปัจจุบันผู้ประกอบการควรพิจารณาในเรื่องการปรับใช้ตามที่กล่าวมานี้ แต่จะมีเทคนิคในด้านการออกแบบอย่างไรให้กลมกลืนกับเรือนไทยไม่ให้เสียบรรยากาศของเดิมก็ขึ้นอยู่กับความชำนาญของผู้รู้ที่จะต้องแก้ปัญหาในจุดนี้ต่อไป

2. ความคาดหวัง

กลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังเกี่ยวกับเรือนไทยในอุดมคติอยู่ก่อนที่จะมาซื้อเรือนไทย เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่ชอบเรือนไทยในด้านความสวยงาม และเห็นว่าคุณค่าของเรือนไทยอยู่ที่รูปทรงสัดส่วนที่สวยงาม โดยเฉพาะกลุ่มที่ไม่เคยพักอาศัยในเรือนไทยมาก่อน แต่เคยได้รับรู้และประทับใจในความงดงามของรูปแบบ ส่วนกลุ่มผู้ที่เคยพักอาศัยในเรือนไทยมาก่อน เคยสัมผัสกับวิถีชีวิตแบบไทย ๆ รู้สึกถึงบรรยากาศของความสงบร่มเย็นเป็นธรรมชาติก็จะรู้สึกว่าคุณค่าของเรือนไทยอยู่ที่บรรยากาศ สิ่งเหล่านี้เป็นความรู้สึกที่ผูกพันอยู่ในส่วนลึกของจิตใจ คุณค่าของเรือนไทยทั้งในด้านรูปธรรมและนามธรรมทำให้กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเรือนไทยเป็นสิ่งที่มีความควรอนุรักษ์ไว้ และจากการที่กลุ่มตัวอย่างชื่นชอบในความสวยงามและรู้สึกประทับใจจนต้องการเป็นเจ้าของ จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มเน้นที่รูปแบบของเรือนไทยเป็นพิเศษ โดยเห็นได้จากในการตัดสินใจซื้อ จะให้ความสำคัญต่อรูปแบบเป็นอันดับแรก

กลุ่มที่ซื้อเรือนไทยจากโครงการจัดสรร ก็จะมีความพอใจในระดับหนึ่ง โดยผู้ที่เห็นว่าลักษณะบ้านตรงกับความต้องการ มีประมาณครึ่งหนึ่ง (52.8%) ส่วนกลุ่มที่คิดว่าไม่ตรงกับที่คาดหวังไว้ (30.2%) ให้เหตุผลว่าเป็นเพราะ

1. รูปแบบยังไม่ถูกใจ ได้แก่ ทรงบ้านยังไม่เพริชวงาม ส่วนประกอบของบ้านมีส่วนที่เป็นไม้ไม่น้อยเกินไป การปรับใช้อุปกรณ์สมัยใหม่ เช่น ติดเครื่องปรับอากาศ จึงทำให้ดูแล้วไม่ใช่ไทยแท้

2. ราคาค่อนข้างแพง เมื่อเทียบกับรูปแบบบ้าน

3. วัสดุที่ใช้ยังไม่ได้มาตรฐานพอ เช่น คุณภาพของไม้ที่นำมาใช้ ไม้ดี ๆ ก็ราคาแพงมาก รู้สึกว่าฝีมือช่างยังไม่ดีพอ กลุ่มนี้มีความต้องการบ้านแบบเรือนไทยไม้สักแท้ ๆ ทั้งหลัง แต่ทางโครงการใช้วัสดุสมัยใหม่แทน เช่น ประตูหน้าต่างอลูมิเนียม ผนังก่ออิฐฉาบปูน เป็นต้น

4. พื้นที่ใช้สอยน้อย ขนาดเล็กกว่าที่คิดไว้ เช่น ฐานเรือน พื้นที่ห้องแคบไป ไม่มีเรือนครัวแยกจากตัวบ้าน

5. ในโครงการที่มีคูคลองขุดไว้ มีความเห็นว่า ขนาดคลองเล็กเกินไป และการจัดผังบริเวณภายในโครงการแออัดกว่าที่คิดไว้

ในเรื่องการควบคุมต้นทุน ทั้งในเรื่องที่ดินและวัสดุ เป็นที่ทราบกันดีว่าผู้ที่ชอบเรือนไทย ก็จะต้องการเป็นเจ้าของเรือนไทยแบบดั้งเดิมที่รูปทรงสัดส่วนสวยงาม แต่การที่จะสร้างเรือนไทยให้สวยงามและได้บรรยากาศไทยแท้ ๆ นั้น ต้องมีปัจจัยเอื้ออำนวยหลายประการ คือ ต้องสร้างบนที่ดินกว้างสัก 1 ไร่ขึ้นไปจึงจะดี เพราะเรือนไทยเป็นเรือนหมู่ จึงมีปัญหาเรื่องที่ดินราคาแพงและหายาก และเรือนไทยที่สวยงามในอุดมคติต้องสร้างด้วยไม้ทั้งหลัง ซึ่งก็มีปัญหาเรื่องไม้หายากและราคาแพงมาก จะทำให้ต้นทุนราคาค่าก่อสร้างโดยรวมของเรือนไทยสมบูรณ์แบบทั้งขนาดที่ดินและรูปแบบบ้านดังที่กล่าวมาแล้วจะต้องสูงกว่าราคาขายจริงในโครงการจัดสรรที่เป็นอยู่ในขณะนี้มาก ถ้าเป็นผู้ที่มีฐานะดีมากก็คงพอจะทำได้ ด้วยมีกำลังทรัพย์เพียงพอที่จะสร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่ และทำเฉพาะส่วนบุคคล แต่สำหรับผู้นิยมเรือนไทยทั่วไปซึ่งมีฐานะปานกลาง คงไม่สามารถจะมีเรือนไทยในระดับราคาที่ว่านี้ได้

จากเหตุผลของกลุ่มผู้ซื้อโครงการในเรื่องที่ไม่ตรงกับที่คาดหวังนี้ ก็เป็นเหตุผลเดียวกันกับกลุ่มคาดหวังที่ทำให้ยังไม่ตัดสินใจซื้อจากโครงการหรือบริษัทรับสร้างเรือนไทยด้วยเช่นกัน กลุ่มคาดหวังนี้มีความต้องการลักษณะของเรือนไทยใกล้เคียงกับกลุ่มซื้อ / สร้าง ไม่ว่าจะป็นระดับราคา พื้นที่ใช้สอยและรูปแบบ และกลุ่มนี้ก็ได้เคยไปเยี่ยมชมเรือนไทยในโครงการและที่บริษัทรับ -

สร้างเรือนไทย แต่ยังไม่ได้อ้อหรือสร้าง เพราะกำลังอยู่ในระหว่างการตัดสินใจและมองหาเรือนไทยที่ถูกใจอยู่นั้น โดยให้เหตุผลว่าที่ยังไม่ได้ตัดสินใจซื้อหรือปลูกสร้างหลังจากที่ได้ไปชมมาเป็นเพราะยังไม่ถูกใจในแบบบ้าน ถึงแม้ว่าดูรูปแบบภายนอกจะมีลักษณะเป็นไทยก็จริง แต่ยังขาดจิตวิญญาณของบ้านไทย คือ ไม้ที่ใช้ก็ดูใหม่เกินไป สักส่วนไม่งามเท่าของดั้งเดิม ที่สำคัญคือ ไม่มีบรรยากาศของบ้านไทยอันร่มรื่นเป็นธรรมชาติ บางรายจึงใช้วิธีหาซื้อเรือนไทยเก่าอายุหลายสิบปีจากต่างจังหวัดมาปลูก เพื่อให้ได้เรือนไทยแท้ ๆ ดังที่คาดหวัง เนื่องจากมีองค์ประกอบของความเป็นเรือนไทยที่สมบูรณ์แบบทุกอย่าง

สิ่งที่ขึ้นต้นในเรื่องที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญในเรื่องรูปแบบไทยแท้ ๆ อีกประการคือกลุ่มตัวอย่างเห็นว่า เอกลักษณะไทยของเดิมอยู่ที่หลังคาทรงสูง ตัวหงายป้านลม และชานเรือน ซึ่งเป็นลักษณะสำคัญที่เห็นเป็นรูปธรรม อาจเป็นเพราะในมุมมองหรือการรับรู้ของคนทั่วไปเห็นว่าต้องมีลักษณะทั้งสามประการนี้อยู่ จึงจะมีความเป็นไทยแท้ ๆ ซึ่งความเห็นนี้แตกต่างจากความเห็นของนักวิชาการที่ว่า ลักษณะเรือนไทยสำหรับยุคสมัยนี้น่าจะอยู่ที่คุณสมบัติ หรือลักษณะทางนามธรรม ได้แก่ บรรยากาศของความโปร่งโล่ง สบาย ร่มรื่น ความสามารถในการกันแดดกันฝน รับลม โดยที่รูปแบบไม่จำเป็นต้องคงรูปแบบของเก่าเลย

3. สถานการณ์ของเรือนไทย

ปัจจุบันนี้คนไทยทั่วไปไม่ค่อยนิยมอยู่เรือนไทย หรือสร้างเรือนไทยเพื่อพักอาศัย ในประเด็นนี้ กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม มีความเห็นที่สอดคล้องกันว่า น่าจะเป็นเพราะราคาค่าก่อสร้างแพงมาก เป็นสาเหตุอันดับ 1 สาเหตุรองลงมาคือ ข้างฝีมือและวัสดุหายาก และอันดับที่ 3 คือ นิยมความสะดวกสบายอย่างตะวันตก ซึ่งผลการศึกษาที่สอดคล้องกับงานวิจัย เรื่อง “การอนุรักษ์เรือนไทยชนบทภาคกลาง” (พิภพ สุนทรสมัย และคณะ, 2534) โดยทำการสอบถามผู้ประกอบการท้องถิ่นที่เป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือนายอำเภอ ในสาเหตุที่ไม่ค่อยมีการสร้างเรือนไทย ผลการวิจัยพบว่าสาเหตุอันดับ 1 คือ เรือนไทยโบราณมีราคาแพง อันดับ 2 คือ หาไม้สักทำเรือนไทยยาก และอันดับ 3 คือ หาช่างที่เข้าใจเรือนไทยได้ยาก

ความเห็นที่ว่าราคาเรือนไทยในสมัยปัจจุบันน่าจะแพงจากปัญหาเรื่องที่ดินและวัสดุความนิยมเรือนไทยจึงจำกัดอยู่เพียงเฉพาะในกลุ่มคนที่ชอบจริง ๆ และมีฐานะดี อีกทั้งความรู้สึกของคนไทยสมัยนี้ที่เคยชินกับสภาพความเป็นอยู่แบบสมัยใหม่ที่ได้รับอิทธิพลจากตะวันตก

เหตุผลประการต่อไปที่คนไทยนิยมเรือนไทยน้อยลง เพราะคิดว่าไม่เหมาะสมกับยุคปัจจุบัน มีข้อนำสังเกตประการหนึ่งว่า ในขณะที่คนไทยในเมืองซึ่งเคยอาศัยอยู่แต่ในบ้านตึกสมัยใหม่กลับมีความต้องการเรือนไทยแบบดั้งเดิมแท้ ๆ และเสาะหาเรือนไทยเก่าจากชนบทมาปลูกสร้าง

ในเมือง แต่คนไทยในชนบทที่เคยเป็นเจ้าของเรือนไทยดั้งเดิมแท้ ๆ และเคยอยู่เรือนไทยมาก่อน กลับขายเรือนไทยโบราณเหล่านั้นให้แก่คนในเมืองในราคาที่ไม่แพง แล้วไปปลูกสร้างบ้านตึกสมัยใหม่อยู่อาศัยแทน อาจจะเป็นเพราะคนชนบทอยากสัมผัสความทันสมัยเหมือนชาวเมือง และราคาตึกสมัยใหม่ธรรมดาอาจถูกกว่าการสร้างเรือนไทยขึ้นมาใหม่

ประเด็นสุดท้ายที่เรือนไทยน่าจะได้รับความนิยมน้อยลง คือ ปัญหาการขาดช่างผู้ชำนาญการสร้างเรือนไทย ซึ่งต้องมีฝีมือและความชำนาญสูงกว่าบ้านสมัยใหม่ทั่วไปมาก แม้กระทั่งช่างฝีมือสำหรับก่อสร้างบ้านเรือนทั่วไปก็นับวันจะหายากยิ่งขึ้นทุกขณะ เพราะช่างเหล่านี้หันไปประกอบอาชีพอื่นที่จะมีรายได้สูงกว่าเร็วกว่ามากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อกรนำไปใช้

1. ลักษณะของกลุ่มเป้าหมาย

จากการสำรวจพบว่า ผู้ที่ซื้อเรือนไทยมีอายุประมาณ 36-40 ปี ส่วนกลุ่มผู้ที่คาดหวังว่าจะมีอายุประมาณ 30-35 ปี โดยรวมแล้วส่วนใหญ่ของกลุ่มเป้าหมายจะมีอายุอยู่ในช่วง 30-40 ปี มีอาชีพเป็นนักธุรกิจ รายได้ครอบครัวประมาณ 50,000-100,000 บาท ไม่ค่อยชอบเที่ยวนอกบ้าน แต่ชอบอยู่บ้านให้เวลากับครอบครัว และรักความสงบ มักจะพักผ่อนด้วยการดูโทรทัศน์ อ่านหนังสือ ประเภทธุรกิจ สารคดี/วิชาการ และหนังสือพิมพ์รายวันเป็นประจำ

ดังนั้น หากผู้ประกอบการที่จะทำโครงการเรือนไทย อาจจะพิจารณาด้านการวางแผนการตลาด โดยการเจาะกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักธุรกิจ หรือผู้ที่อยู่ในแวดวงธุรกิจ วัย 30-40 ปี โดยเฉพาะวัย 30-35 ปี ซึ่งเป็นอายุเฉลี่ยของกลุ่มที่คาดหวังจะมีเรือนไทย และทำการโฆษณาประชาสัมพันธ์โดยผ่านทางสื่อประเภทโทรทัศน์ให้มากขึ้น รวมทั้งหนังสือพิมพ์รายวัน และนิตยสารประเภทธุรกิจกับสารคดี/วิชาการ โดยการใช้แนวความคิดที่เน้นไปที่บรรยากาศไทยที่สงบร่มรื่น และการใช้ชีวิตในลักษณะครอบครัวแบบไทย ๆ ที่อยู่ร่วมกันพร้อมหน้าอย่างอบอุ่นภายในเรือนไทย หลังงามที่ทรงคุณค่า และน่าภาคภูมิใจที่ได้เป็นเจ้าของ

นอกจากนั้นยังควรโฆษณาประชาสัมพันธ์ให้แพร่หลายยิ่งขึ้น เพื่อให้กลุ่มผู้ที่ต้องการซื้อได้ทราบถึงช่องทางหรือแหล่งที่จะสามารถติดต่อหรือทำการซื้อได้ เช่น อาจจะนำโครงการไปเผยแพร่ตามงานแสดงบ้าน หรืองานนิทรรศการเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย เป็นต้น

2. ลักษณะของเรือนไทยในโครงการ

จากการสำรวจพบว่า กลุ่มตัวอย่างต้องการมีเรือนไทยในระดับราคา 1-3 ล้านบาท แต่สร้างบนที่ดิน 1-2 ไร่ โดยมีรูปแบบที่เป็นเรือนไทยแบบดั้งเดิม คือ สร้างด้วยไม้ทั้งหลัง ซึ่งเมื่อพิจารณาจากระดับราคากับขนาดของที่ดิน และรูปแบบของเรือนไทยที่ต้องการแล้ว คงจะเป็นไปได้ยากที่จะทำได้ตามที่ผู้ซื้อต้องการทั้งหมด ผู้ประกอบการอาจพิจารณาทำโครงการเรือนไทยให้มีหลายระดับราคา คือ มีราคาตั้งแต่ 1-3 ล้าน และสูงกว่านั้น เพื่อให้ผู้ซื้อได้มีโอกาสเลือกได้ใกล้เคียงกับความต้องการที่สุด โดยอาจจะให้ขนาดของที่ดินและรูปแบบของเรือนไทยมีองค์ประกอบแปรเปลี่ยนไปตามระดับราคา เช่น ถ้าจะทำในระดับราคา 1-3 ล้านบาท ขนาดที่ดินอาจจะไม่ต้องถึง 1 ไร่ และอยู่นอกเมือง เพราะที่ดินราคาถูกกว่าในเมือง รูปแบบบ้านก็อาจจะใช้วัสดุอื่นมาทดแทนไม้บ้าง ในบางส่วน แต่ควรระวังบรรยากาศของเดิมให้มากที่สุด แต่ถ้าจะเป็นเรือนไทยไม้ทั้งหลังสวยงาม สมบูรณ์แบบ สร้างบนที่ดินขนาด 1-2 ไร่ ก็คงต้องเป็นอีกระดับราคาที่สูงขึ้นไปกว่านั้นจึงจะเป็นไปได้ เนื่องจากเรือนไทยที่สวยงามที่ผู้ซื้อต้องการก็จะต้องมีราคาแพง แต่อาจจะต้องอยู่นอกเมืองเช่นกัน เพราะในเมืองหาที่ดินแปลงใหญ่ขนาดนั้นได้ยาก และราคาจะสูงมาก ดังนั้นผู้ประกอบการโครงการเรือนไทยจึงควรพิจารณาทำเลนนอกเมือง และมีรูปแบบของเรือนไทยที่แปรเปลี่ยนไปตามระดับราคาดังกล่าว

เมื่อมีการตกลงซื้อขายกันแล้ว ในช่วงที่จะทำการก่อสร้าง ควรจะมีการทำความเข้าใจกันก่อนระหว่างผู้ซื้อกับผู้ขาย ว่าผู้ซื้อต้องการให้มีการปรับที่ส่วนไหนและปรับอย่างไร เพื่อให้ได้เรือนไทยที่ตรงกับความต้องการของลูกค้า ซึ่งการปรับใช้นี้ผู้ประกอบการควรคำนึงถึงเทคนิคในการออกแบบ ทั้งในด้านพื้นที่ใช้สอยและการใช้วัสดุสมัยใหม่ โดยมีให้เสียบรรยากาศของเดิม ตามความคาดหวังของผู้ซื้อด้วย เช่น การใช้ไม้ที่มีคุณภาพที่ได้มาตรฐาน ไม่ยืดหดตัวเร็ว ทรงบ้านที่ถูกต้องตามสัดส่วน หรือมีพื้นที่ใช้สอยที่เป็นลักษณะไทยแท้ ได้แก่ ชานเรือน ห้องพระ เป็นต้น

3. บรรยากาศและสภาพแวดล้อมในโครงการ

กลุ่มตัวอย่างโดยรวม ชอบใช้เวลาพักผ่อนอยู่ที่บ้านกับครอบครัว และมีความห่วงใยในเรื่องสุขภาพ ในโครงการจึงควรเตรียมพื้นที่ไว้ส่วนหนึ่งเพื่อทำเป็นสวนสาธารณะส่วนกลางของหมู่บ้าน เพื่อให้ผู้อยู่อาศัยได้มาพักผ่อนหย่อนใจ และออกกำลังกายร่วมกับคนในครอบครัว โดยอาจจะมีสนามเด็กเล่น เพื่อให้พ่อแม่ลูกได้มาทำกิจกรรมร่วมกัน และให้บริเวณนี้มีบรรยากาศที่ร่มรื่นด้วยพันธุ์ไม้ของไทยที่ให้ทั้งร่มเงาและกลิ่นหอม เป็นการสร้างบรรยากาศโดยรวมให้เป็นไทย เพื่อให้ผู้ที่มาอยู่ในโครงการรู้สึกได้ว่าสัมผัสกับบรรยากาศแบบชนบทอย่างแท้จริง รวมถึงความรู้สึกของการอยู่ร่วมกันฉันท์ญาติมิตรกับเพื่อนบ้านที่พึงพาอาศัยกันและกัน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากผู้วิจัยมีข้อจำกัดในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้ที่ปลูกสร้างเรือนไทยบนที่ดินของตนเอง เพราะไม่สามารถติดต่อได้ และอยู่อย่างกระจัดกระจาย ไม่ทราบจำนวนที่แน่ชัด ซึ่งกลุ่มที่สร้างเองหรือซื้อเรือนไทยเก่ามาปรุ่ใหม่โดยไม่ได้ซื้อผ่านทางโครงการบ้านจัดสรร น่าจะมีอีกจำนวนไม่น้อย แต่ไม่มีทางหาข้อมูลและจำนวนที่แน่ชัดได้ กลุ่มนี้อาจเป็นกลุ่มที่นักวิชาการตั้งข้อสังเกตไว้มาก จึงเป็นกลุ่มที่น่าศึกษาในเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะของเรือนไทยที่คิดว่ามีคุณค่าควรอนุรักษ์ ซึ่งจะสามารภให้ความเห็นที่น่าสนใจเช่นกัน

2. จากกลุ่มที่กล่าวถึงในข้อ 1 เนื่องจากเป็นกลุ่มคนอีกระดับฐานะ ซึ่งอาจจะมีลักษณะทางสภาพสังคม เศรษฐกิจ การใช้ชีวิต แตกต่างไปบ้างจากกลุ่มที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษามาแล้ว ดังนั้น นอกเหนือจากการศึกษาในประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับเรือนไทยแล้ว ผู้วิจัยใคร่ขอเสนอให้ศึกษารายละเอียดของตัวแปรมากขึ้นกว่าเดิม ในด้านภูมิหลัง รสนิยม ความสนใจเกี่ยวกับของไทย ความเป็นอยู่ การใช้ชีวิต และทัศนคติต่อเรือนไทยที่ตนพักอาศัยอยู่ โดยเป็นข้อมูลในเชิงลึกขึ้นกว่าเดิม เพื่อจะได้เห็นภาพรวมของตลาดเรือนไทยได้กว้างขวางขึ้น และทำให้ทราบถึงความต้องการ และความรู้สึกจากการอยู่อาศัยในเรือนไทยได้ชัดเจนขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหรือวางแผนการทำโครงการประเภทนี้ต่อไป